

జ్ఞాపకయాత్ర 2023

పులుల్లా కొట్లాడి తెలంగాణ సాధించినం

నాటి నుంచి నేటి దాకా తెలంగాణకు దుర్భాగమైన కాంగ్రెస్ శత్రువు. ఉన్న తెలంగాణను ఊడగొట్టి జబర్దస్తిగా ఆంధ్రలో కలిపింది కాంగ్రెస్. తెలంగాణ ఇస్లామంట్ 2004లో పొత్తు పెట్టుకున్నాం. అయినా 15 ఏండ్లు పడిపించారు. మోసం చేసే ప్రయత్నం చేశారు. బీఆర్ఎస్ పార్టీని బీల్చే కుట్ర చేశారు. ఉద్యమాన్ని మొత్తం ఆగం చట్టానికి మరోసారి ద్రోహం చేయాలనుకున్నారు. చివరకు 'కేసీఆర్ సమక్షం.. తెలంగాణ వచ్చుడో' అని నేను అమరణ నిరాహార దీక్ష చేస్తే, తెలంగాణ ప్రజలంతా పులుల్లా కొట్లాడితే విధిలేని పరిస్థితుల్లో తెలంగాణ ఇచ్చారు.

- కేసీఆర్

2009, డిసెంబర్ 4.. నిమ్మ దవాఖానం..

అమరణ నిరాహార దీక్ష చేస్తున్న కేసీఆర్.. మెతుకు ముట్టక అరు రోజులవుతున్నది. ఘగర్ లేపల్లే పడిపోతున్నాయి. ఒంట్లో సత్తువ లేదు. రెండు చేతులు జోడించి దండం పెట్టేందుకు కూడా శక్తి చాలడం లేదు. ఆరోగ్యం క్షీణిస్తున్నది. దీక్షను కొనసాగిస్తే ప్రాణాలకే ప్రమాదమని డాక్టర్లు హెచ్చరిస్తున్నారు. దీక్షను విరమించుకోవాలని ప్రభుత్వం విజ్ఞప్తి చేస్తున్నది.

శారీరకంగా ఆయన బలహీనపడ్డారు కానీ మానసికంగా దృఢంగా ఉన్నారు. ఇప్పుడు కాకపోతే ఇంకా వందేండ్లయినా తెలంగాణ రాదని, రివింపునని బలంగా నమ్మారు. 'నేను చచ్చినా పర్యాయం.. తెలంగాణ వస్తే చాలు' అని సంకల్పం తీసుకున్నారు. ఈ సత్సంకల్పమే ఆయనకు దీక్షను కొనసాగించే శక్తినిచ్చింది.

నవంబరు 29న దీక్షకు సిద్దమైన కేసీఆర్ను కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం బలవంతంగా అరెస్టు చేసి ఖమ్మం జైలుకు తరలించింది. జైలులోనే ఆయన దీక్షను చేపట్టారు. కేసీఆర్ ఆరోగ్యం క్షీణిస్తుండటంతో ఆయనను ఖమ్మం జైలు నుంచి డిసెంబర్ 3న హైదరాబాద్లోని నిమ్మ దవాఖానం తరలించారు. కేసీఆర్ అరెస్టుకు చలించి అక్కబలిదానానికి ఒడిగట్టిన శ్రీకాంతాచారి అదే రోజు రాత్రి మృత్యువుతో పోరాడి తుదిశ్వాస విడిచారు. ఒకవైపు హైదరాబాద్కు తరలించిన కేసీఆర్ ఆరోగ్య పరిస్థితి విషమంగా మారుతున్నట్లు వైద్యుల హెచ్చరిక, మరోవైపు శ్రీకాంతాచారి మృతితో తెలంగాణ ఒక్కసారిగా ఉలిక్కి పడింది. అంతటా ఉద్రిక్త, ఉద్యోగ్న పరిస్థితులు. అది తుఫాన్ ముందటి ప్రశాంతతలాంటిది. ఏ క్షణంలోనైనా బద్దలయ్యే అగ్నిపర్వతంలా తెలంగాణ ఉన్నది. అదే జరిగితే పరిస్థితి చేయి దాటిపోయే ప్రమాదం. తెలంగాణ నలుమూలల నుంచి వేలాదిగా ఉద్యమకారులు భారీ సంఖ్యలో హైదరాబాద్కు తరలిరావడం మొదలయ్యింది. దీంతో ప్రభుత్వం అప్రమత్తమయ్యింది.

నేను చచ్చినా ఫర్వాలేదు తెలంగాణ వస్తే చాలు

• రాష్ట్రం కోసం చావుకు సిద్ధపడే దీక్షకు దిగాను • నా మరణంతోనైనా తెలంగాణ ఇవ్వాలిందే • ఉద్యమించేందుకు లక్షలమంది కేసీఆర్లను తయారుచేశాను.. ఈ తృప్తి చాలు

నిమ్మలో దీక్ష చేస్తూ.. కేసీఆర్ మాటలివీ

నిమ్మకు వచ్చిన దానం నాగేందర్
నిమ్మ వెలువల బారీకెళ్లు, ముండ్ల కంచెలు, సాయుధ పోలీసు బలగాలతో కట్టుదిట్టమైన భారీ బందోబస్తు ఏర్పాటు చేశారు. టీఆర్ఎస్ (బీఆర్ఎస్) ముఖ్యులు, కేసీఆర్ కుటుంబ సభ్యులను తప్పి ఎవరినీ లోపలికి అనుమతించడం లేదు. ఈ సేవధ్వంసం అనాటి ముఖ్యమంత్రి రోజయ్య తెలంగాణ మంత్రులతో అత్యవసరంగా సమావేశమయ్యారు. కేసీఆర్ను దీక్ష విరమించే ఔనుకపోతే పరిస్థితి చేయదాటి పోయే ప్రమాదం ఉందని ఇంటిలిజెన్స్ వర్గాలు హెచ్చరించాయి. దీంతో ఒక మంత్రిని నిమ్మకు పంపించి కేసీఆర్కు సర్దుబాటు దీక్షను విరమించేలా చేయాలని అత్యవసర సమావేశాన్ని ఏర్పాటు చేసింది. నిమ్మకు వెళ్లి కేసీఆర్కు సర్దుబాటును ముఖ్యమంత్రి రోజయ్య ఆదేశించారు. నిమ్మకు దానం నాగేందర్ వస్తున్నట్లు టీవీ ఛానల్స్లో డ్రైవ్ కేసీఆర్ రావడంతో అక్కడ పెద్దపత్తున మోహరించిన మీడియా అప్రమత్తం అయ్యింది. నిమ్మకు మంత్రి వచ్చే దృశ్యాన్ని చిత్రీకరించడానికి కెమెరాలను సిద్ధం చేసుకోవడంలో నిమ్మగమయ్యింది. అయితే, దానం మీడియా కంప్లైమ్స్ నిమ్మ వెనుక గోలు నుంచి లోపలికి వెళ్లారు. అప్పుడు దవాఖానం ఆవరణలో ఉన్న కేసీఆర్ కూతురు కవితకు ఈ సమాచారం అందడంతో హడావిడిగా లోపలికి వెళ్లింది. అప్పటివరకు ఆమెతో కేసీఆర్ ఆరోగ్యంపై ఆరా

తీస్తున్న నేను కూడా ఆమె వెంట కేసీఆర్కు చికిత్స అందిస్తున్న రూమ్ నంబర్ 228లోనే వెళ్లారు. అప్పుడే అక్కడ దానం నాగేందర్ కూడా ఉన్నారు. **మాకు ఇజ్జత్ ఇస్తున్నారంటే మీ పుణ్యమే: దానం**
కేసీఆర్కు చికిత్స అందిస్తున్న గదిలో డాక్టర్లు, నిమ్మ డైరెక్టర్ డాక్టర్ ప్రసాదరావుతో దానం నాగేందర్ చర్చించారు. దీక్ష విరమించకపోతే కేసీఆర్ ఆరోగ్య పరిస్థితి విషమంగా మారే ప్రమాదం ఉన్నదని, ఘగర్, బీబీ లేపల్లే పడిపోతున్నాయని డాక్టర్లు ఆందోళన వ్యక్తం చేశారు. డాక్టర్లతో మాట్లాడటం ముగిశాక కేసీఆర్తో మంత్రి నాగేందర్.. 'అన్నా.. వినారా.. దీక్ష విరమించకపోతే మీ ప్రాణాలకే ప్రమాదం' అని డాక్టర్ల చెబుతున్నారు. నా మాట వినండి. ఒక మంత్రిగా చెప్పడం లేదు. ఒక తమ్మునిగా అడుగుతున్నా. దీక్షను విరమించండి. మీరు, మేము అందరం కలిసి రాష్ట్రాన్ని తెచ్చుకుందాం. నీఎం రోజయ్య తన చేతిలో ఏమీ లేదని, అలాంటప్పుడు ఎలా హామీ ఇవ్వగలనని అంటున్నారు. మీ వల్లనే మాకు అంతాంతో గుర్తింపు, ఇజ్జత్ ఇస్తున్నారు. లేకపోతే మమ్మల్ని ఎవ్వరూ దేకరు. ఈ ఒక్కసారికి నా మాట వినండి' అంటూ రెండు చేతులు జోడించి వేడుకున్నారు. మంపంట్టే లేవలేని స్థితిలో ఉన్న కేసీఆర్ రెండు చేతులు బలవంతంగా జోడిస్తూ 'ఆయన(రోజయ్య) పరిధిలో ఉన్నదే చేయమను. అసెంబ్లీలో తీర్మానం చేయడానికే ఇబ్బంది

లేదుగా' అని నిన్నుత్తువ స్వరంతో ప్రశ్నించారు. 'ఆయనేమో తన చేతిలో లేదంటున్నారు. మీరు మరోసారి ఆలోచించండి. డాక్టర్లు మీ ప్రాణాలకే ప్రమాదమంటున్నారు' అని దానం అన్నారు. వేతికి సెలైన్ బాటిల్ ఫైవల్ ఉండటంతో చాతిపై **కవితను వారిచిన్న కేసీఆర్**
తండ్రి ఆరోగ్యం క్షీణిస్తున్నదనే డాక్టర్ల హెచ్చరికలు అక్కడే ఉన్న కవితను ఆందోళనకు గురిచేశాయి. ఆమె కేసీఆర్ను చూడకుండా ఉండలేకపోతున్నారు. కానీ, పేగబంధం ఎక్కడ తనను మానసికంగా బలహీనం చేస్తుందో అనేది కేసీఆర్ భయం. అందుకే, దవాఖానంలో తనవద్దకు వచ్చిన కుమార్తెను ఆయన వారిచిన్నారు. **తీరిగి ఏలా?'** అని కూతురు కవిత వైపు ఆగ్రహంతో చూస్తూ కేసీఆర్ చేసిన వ్యాఖ్యలు ఇవి. **ఈ మాటలు అంటుంటే కేసీఆర్ కండ్లలో నుంచి నీళ్లు నుడులుగా తిరిగాయి. నిమ్మలో చోటుచేసుకున్న ఈ భారోద్యోగ సన్నివేశానికి ప్రత్యక్ష సాక్షిని నేను. ఆమరణ నిరాహార దీక్ష చేస్తున్న కేసీఆర్ పరిస్థితి ఎలా ఉన్నదో తెలుసుకుందామని పత్రికా విలేఖరిగా ఆసక్తితో కవిత వెంట ఉన్న గదిలోకి వెళ్లిపోతూ చోటు చేసుకున్న సన్నివేశం ఇది. తెలంగాణ రాష్ట్ర సాధన కోసం చావోరేవో అని సిద్ధపడ్డ కేసీఆర్, తన అమరణ నిరాహార దీక్షలో ఎంతటి తేగింపు, పట్టుదల, చిక్కినట్టుతో ఉన్నారో చూసిన ప్రత్యక్ష సాక్షిని. అయితే, కేసీఆర్ దీక్షపై అప్పుడప్పుడు కొందర చేసే వెతికి వ్యాఖ్యలు విన్నప్పుడు నిమ్మలో నేను ప్రత్యక్షంగా చూసిన భారోద్యోగ సన్నివేశం ఇప్పటికీ నా కండ్లముందు కదలాడుతుంది.**

ఇప్పుడు రాకపోతే వందేండ్లయినా రాదు

- నిమ్మలో కేసీఆర్తో ఇంటర్వ్యూ

ఒక జర్నలిస్టుగా కేసీఆర్ ఆరోగ్యంపై నిమ్మ దవాఖానం వద్ద ఆయన కూతురు కవితను నేను ఆరా తీస్తున్న సమయంలో దానం నాగేందర్ వచ్చాడన్న సమాచారం కవితకు అందింది. కవితతో పాటు నేను కూడా కేసీఆర్ ఉన్న గదిలోకి వెళ్లారు. కవిత వెంట వెళ్లడంతో వారి తాలూకు వ్యక్తి అయి ఉండవచ్చని భావించి పోలీసులు నన్ను అడ్డగించలేదు. అలా నిమ్మలోకి వెళ్లి కేసీఆర్ను ఇంటర్వ్యూ చేశాను. ఆ పరిస్థితుల్లో కేసీఆర్ను ఇంటర్వ్యూ చేసిన ఏకైక జర్నలిస్టును కావడం నాకు వ్యక్తిగతంగా గర్వించదగ్గ అంశం. ఆ సమయంలో కేసీఆర్ శారీరకంగా బలహీనంగా కనిపించినా, మానసికంగా మాత్రం చాలా దృఢంగా కనిపించారు. కవుతంగా తెలంగాణ ఏర్పాటు ప్రకటన వస్తేనే దీక్ష విరమించాలని పట్టుదలతో ఉన్నారు. ఒకచోకే తాను బతికి ఉండగా ఈ ప్రకటన రాకపోతే, చచ్చిపోయినట్లైనా వస్తే చాలు అనే భావనలో కేసీఆర్ కనిపించారు.

దీక్ష విరమిస్తే ఫలితమేంటి చెప్పండి. **ప్రాణాలకే ప్రమాదం అంటున్నారా!**
నేను చచ్చినా పర్యాయం. తెలంగాణ రాష్ట్రం వస్తే చాలని మానసికంగా, భౌతికంగా సిద్ధపడే దీక్ష తెలంగాణ రాకపోతే వందేండ్ల అయినా రాదు. నా చావుతోనైనా తెలంగాణ వస్తే చాలన్న దృఢ సంకల్పంతో ఉన్నా.

పోరాడి సాధించుకోవాలి తప్ప ప్రాణ త్యాగానికి సిద్ధపడటం సమంజసమా?
నాకు చావు అంటే భయం లేదు. అన్నింటికీ సిద్ధపడే చివరకు ఈ నిర్ణయం తీసుకున్నా. ఒక లక్షణం కోసం, నాలుగు కోట్ల మంది ప్రజల ఆకాంక్షల కోసం చనిపోయానన్న అత్యుత్పన్న మిగులుతుంది నాకు.. అది చాలు. **తెలంగాణ రాష్ట్ర సాధనం కృత్యశక్తులు అయినట్లు భావిస్తున్నారా?**
రాష్ట్ర సాధనంలో నేను కృత్యశక్తుడిని అయ్యారో లేదో ఇప్పుడు తెలియదు కానీ, తెలంగాణ కోసం పోరాడేందుకు లక్షలాది మంది కేసీఆర్లను తయారు చేశానన్న సంకల్పశక్తితో హాయిగా కన్ను మూస్తూ.

పరిధిలోని అంశం కదా? సభలో తీర్మానం ప్రవేశపెడితే వ్యతిరేకించేవారు ఎవరున్నారు? ప్రతిక్కటి టీడీపీ కూడా మద్దతు ఇస్తామని ప్రకటించింది. ఇక్కడ సభలో తీర్మానం చేసే పంపిస్తే ఆ తర్వాత ఎలాగూ కేంద్రం ప్రత్యేక రాష్ట్రాన్ని ఇవ్వక తప్పదు కదా? **శ్రీకాంతాచారి తుదిశ్వాస విడిచారు..**
(ఈ విషయాన్ని ప్రస్తావించగానే కేసీఆర్లో దుఃఖం పొంగుకొచ్చి కండ్ల నుంచి కన్నీరు ధారలై పారింది) శ్రీకాంతాచారి చనిపోయినా మానసికంగా ఆయనను విడిచి వేడుకున్నా వాళ్ళ మనసు కరగలేదు.. (అంటూ కేసీఆర్ దుఃఖాన్ని అభ్యుక్తం చేశారు. ఆ తర్వాత కొద్దిసేపటికే తనమామంతుకొని..) నా కన్నీటి బొట్టే శ్రీకాంతాచారి నేను అర్పించే ఆశునివాళి. (ఇంతలో డాక్టర్ల వచ్చి ఆయనతో మాట్లాడినవద్దను వారిచిన్నారు. దీంతో కేసీఆర్ నావైపు చూస్తూ ఇక వెళ్లమన్నట్లు రెండు చేతులు జోడించి నైగ చేశారు.)

మీ ఆరోగ్య పరిస్థితి రోజురోజుకూ విషమంగా మారుతున్నది. దీక్ష విరమించమని వైద్యులు, ప్రభుత్వం కోరుతున్నది కదా?

ఇప్పటికే మీ ఆరోగ్యం బాగా క్షీణించిందని వైద్యులు ఆందోళన వ్యక్తం చేస్తున్నారు.
అది రోజులుగా నిరాహార దీక్ష చేయడం వల్ల భౌతికంగా బలహీనపడవచ్చునేమో.. కానీ మానసికంగా మాత్రం బలహీనంగా లేను. నా ప్రాణాన్ని పణంగా పెట్టే దీక్షకు దిగడం వల్ల తెలంగాణ రాష్ట్రాన్ని ఇస్తారా? ఇవ్వరా అనేది ఆలోచించడం లేదు. నేను బతికి ఉండగా

తెలంగాణ రాష్ట్రం అనేది తన పరిధిలో లేని అంశం.. అలాంటప్పుడు ఎలాంటి హామీ ఇవ్వాలననీ నీఎం రోజయ్య అంటున్నాడు.
శాసనసభలో తీర్మానం చేయడమనేది ఆయన

వెళ్లాలి చంద్రశేఖర్ సీనియర్ జర్నలిస్ట్

డిసెంబర్ 9 నాటి పరిణామాలు
కేసీఆర్ అమరణ నిరాహార దీక్ష 11వ రోజుకు చేరుకుంది. దీక్ష కొనసాగిస్తే ప్రాణాలకే ప్రమాదం అని డాక్టర్లు హెచ్చరించారు. తెలంగాణ ప్రకటన రానిదే తాను దీక్ష విరమించేదే లేదని కేసీఆర్ పట్టుదలతో ఉన్నారు. తెలంగాణవ్యాప్తంగా ఆందోళనలు తీవ్రంగా సాగుతున్నాయి. దీంతో కేంద్ర ప్రభుత్వం నిర్ణయం తీసుకోక తప్పని పరిస్థితి ఏర్పడింది. రోజయ్యను కాంగ్రెస్ అధిష్టానం ఢిల్లీకి పిలిపించింది. ఇటు రాష్ట్ర అసెంబ్లీలో కూడా తెలంగాణపై తీర్మానం చేయాలంటూ బీఆర్ఎస్ ఎమ్మెల్యేలు వాయిదా తీర్మానం ఇచ్చారు. పార్లమెంటులో కూడా ఎంపీలు ఆందోళన చేపట్టారు. అసెంబ్లీలో రోజయ్య, ఇటు పార్లమెంటులో స్పీకర్ మీరాకుమార్ ఇద్దరూ కేసీఆర్ను దీక్ష విరమించుకోవాలని కోరారు. కేంద్రమంత్రి చిదంబరం కూడా కేసీఆర్తో ఫోన్లో మాట్లాడారు. ఏవరన్న చెప్పినా తెలంగాణపై ప్రకటన రానిదే తాను దీక్ష విరమించేదే లేదని కేసీఆర్ స్పష్టం చేశారు. రాత్రి 8 గంటలకు సోనియా గాంధీ నీవాసంలో జరిగిన కాంగ్రెస్ కోర్ కమిటీ సమావేశంలో తెలంగాణ ఏర్పాటు చేయక తప్పదు నిర్ణయానికి వచ్చారు.